

„Związek pomiędzy poczuciem narodowej wiktylizacji a postawami wobec skrajnie prawicowego brutalnego ekstremizmu”

W obszarze psychologii politycznej funkcjonuje kilka terminów, które odnoszą się do sposobu postrzegania krzywd doznanych przez grupę narodową: mentalność oblężonej twierdzy, przekonania martyrologiczne, poczucie grupowej wiktylizacji. Szkody i niesprawiedliwości leżące u podstaw poczucia grupowej wiktylizacji nie muszą dotknąć bezpośrednio konkretnych członków grupy, gdyż pamięć o nich przenika do kultury i jest przekazywana kolejnym pokoleniom. Brutalny ekstremizm jest związany z akceptacją stosowania przemocy w dążeniu do osiągnięcia założonych celów społecznych, politycznych bądź religijnych. Ograniczenie przedmiotu badań do ekstremizmu skrajnie prawicowego jest uzasadnione zewnętrznymi uwarunkowaniami procesu badawczego, na które składa się wzrost wpływów ruchów skrajnie prawicowych w państwach europejskich – w tym w Polsce.

Głównym celem badania jest sprawdzenie, w jaki sposób poszczególne typy poczucia narodowej wiktylizacji oddziałują na postawę wobec skrajnie prawicowego brutalnego ekstremizmu. Członkowie grup narodowych mogą postrzegać krzywdy jako niepowtarzalne lub dostrzegać ich podobieństwo do doświadczeń innych grup. Wyniki dotychczasowych badań wskazują na różnice pomiędzy wskazanymi typami poczucia grupowej wiktylizacji pod względem ich społecznych konsekwencji.

W pierwszym etapie badania planuję przeprowadzić wstępny pomiar zmiennych zależnych: 1) postawy wobec ekstremizmu, 2) ogólnego poparcia dla stosowania przemocy w celu osiągnięcia celów politycznych, 3) mentalności ekstremistycznej, 4) oceny wydarzenia związanego z brutalnym ekstremizmem, 5) postawy wobec imigrantów, 6) poglądów politycznych. W kolejnym etapie nastąpi wprowadzenie artykułu poświęconego cierpieniom narodu polskiego na przełomie dziejów, akcentującego ich niepowtarzalność lub podobieństwo do doświadczeń innych grup. Następnie badani z grup eksperymentalnych i kontrolnych zostaną poproszeni o ocenę wydarzenia związanego z brutalnym ekstremizmem – wobec imigrantów z Ukrainy lub Turcji. Przeprowadzony zostanie pomiar pozostałych zmiennych zależnych. Liczebność każdej grupy eksperymentalnej i kontrolnej oszacowano na 100 uczestników, a całkowita wielkość próby wynosi 1600 osób. W badaniu będą mogły wziąć udział osoby wszystkich płci, w wieku od 18 do 25 lat. Jest to zgodne z metodologią poprzednich badań dotyczących postaw młodych ludzi wobec skrajnej prawicy.

Pomimo powszechności narracji związanych z polską martyrologią i kontrowersji, jakie zdają się one wywoływać, w Polsce nie prowadzono badań nad mechanizmami transmisji narodowej wiktylizacji. Wciąż istnieją znaczne wątpliwości co do możliwości generalizowania wyników badań nad ruchami i przekonaniem skrajnie prawicowymi w krajach Europy Zachodniej, do wyjaśniania procesów zachodzących w krajach Europy Centralnej i Wschodniej. Wyniki badania pozwolą poszerzyć wiedzę na temat skrajnie prawicowego brutalnego ekstremizmu i poczucia narodowej wiktylizacji.